

Belastinggeheim

Italiaans of Zweeds? Belgen zullen het ongetwijfeld op z'n Italiaans willen. In Italië zette de fiscus op de laatste dag van april, op verzoek van het ministerie van Financiën, de belastingaangifte van alle Italianen over 2005 op haar website. Zo kon elke belastingbetaler – gedurende een paar uren – bekijken wat zijn buurman aangegeven had, en vooral wat het belastbaar inkomen was van modiefabrikant Luciano Benetton (1.625.722 euro), modekoning Giorgio Armani (45 miljoen), voetballer Francesco Totti (10 miljoen), Silvio Berlusconi (28 miljoen), acteur-regisseur Roberto Benigni (3.580.995) en schrijver Umberto Eco (1,2 miljoen).

In Zweden doen ze hetzelfde, maar niet steeds en niet voor een paar uurtjes, wel openlijk en elk jaar. Daar weet iedereen hoeveel belasting iedereen betaalt. Daar bestaat geen belastinggeheim. Elk jaar verschijnt daar een belastingkalender, gesorteerd per postcode, waarin iedere burger kan nagaan welk inkomen en vermogen buur of chef, prominent politicus of groot manager daadwerkelijk aangeeft bij de fiscus.

Al sinds 1766 hanteert Zweden het basisbeginsel dat overheidshandelen niet achter gesloten deuren mag plaatsvinden. Daarom heeft elke burger het recht om overheidsstukken in te kijken. Belastingpapieren horen daartoe en zijn dus openbaar.

Dat heeft vergaande consequenties. Omdat iedereen kan zien welk inkomen iemand aan-

geeft, wordt ook van loon en inkomen geen groot geheim gemaakt. Boulevardbladen publiceren regelmatig wat prominenten uit politiek, economie en showbiz zoal verdienen. Die openheid leidt evenwel niet tot grotere aanvaarding van topinkomens. Die zijn ook in Zweden voorwerp van heftige discussie.

De hoogte van de belastingen zelf is geen thema. Dat iedereen ziet wie wat betaalt, draagt daar allicht toe bij. Zweden zijn ook geen boezemvijanden van de fiscus zoals Belgen. Amper 5% van de Zweden vindt belastingontduiking acceptabel. Fiscaal foefelen is er geen topsport. Want bij de meeste Zweden overheerst het aanvoelen dat ze voor hun belastinggeld ook prestaties terugkrijgen. Bijvoorbeeld een algemene ziekteverzekering of kinderopvang overal in den lande. Daar willen de Scandinaven niet van af. In Zweden zijn verkiezingen dan ook moeilijk(er) te winnen met beloften van belastingverlaging.

Toch zijn er ook daar fiscale asielzoekers, vooral onder de betere verdienen. Maar wie geklist wordt, moet niet op begrip rekenen. Zoals onder anderen Maria Borelius mocht ondervinden. Borelius was in 2006 negen dagen minister van Handel, tot een schemerige belastingconstructie haar noodlottig werd. Bleek dat haar Zweeds zomerhuisje van 735.000 euro eigendom was van een bedrijf op Jersey, een welbekend belastingparadijs. Borelius wilde kennelijk de Zweedse vermogensbelasting ontwijken. Bovendien had ze al in de jaren negentig een kindermisje in het zwart tewerk-

gesteld en jarenlang haar tv-taks niet betaald. Allemaal gezien in het openbaar register.

De hoge vlucht van vluchtelingen

'Miljoenen' vluchtelingen zullen de komende decennia naar Europa komen ten gevolge van de klimaatverandering. In 'bestemmingsgebieden' zullen 'de conflicten' vermoedelijk toenemen. Dat kan tot 'politieke radicalisering' leiden. Het is een somber scenario dat EU-buitenlandcoördinator Javier Solana en eurocommissaris Benita Ferrero-Waldner schetsen. Tekorten aan grond, voedsel, water en brandstof in andere delen van de wereld dwingen miljoenen mensen op de vlucht. Dat noopt de EU-landen tot meer uitgaven aan defensie en conflictpreventie. Klimaatverandering moet dus uitgangspunt worden van gezamenlijk strategisch beleid.

Prognoses van het aantal 'klimaatvluchtelingen' doen al meer dan tien jaar serieus de ronde. 'Klimaatvluchteling' is geen erkend statuut in het internationaal recht. Volgens de VN-conventie van 1951 is een vluchteling iemand die, eenvoudig gezegd, vervolgd wordt wegens ras, religie, nationaliteit, politieke overtuiging of lidmaatschap van een bepaalde sociale groep. Volgens de VN zijn er vandaag wereldwijd 33 miljoen vluchtelingen en asielzoekers, op in totaal 191 miljoen migranten.

Maatgevend voor het huidige klimaatvluchtelingendebat is de voorspelling in 1995 door Norman Myers van de universiteit van Oxford, dat in 2050 wereldwijd 200 miljoen mensen zullen moeten verhuizen door verstoorde

weerpatronen, verwoestijning en stijging van de zeespiegel. Die 200 miljoen, dat zijn nog alleen maar de klimaatvluchtelingen.

Myers' prognose werd in 2001 overgenomen door het Internationale Rode Kruis. Ze dook in 2006 weer op in het Stern-rapport over opwarming voor de Britse regering. Ook het VN-klimaatpanel IPCC verwijst er graag naar. Overigens zijn die 200 miljoen alweer achterhaald: Myers ziet het aantal in 2050 al in de buurt van 250 miljoen liggen.

Veel migratiedeskundigen zijn sceptisch over wat zij zien als rekenacrobatiek van klimaatonderzoekers, onder wier regie de meeste prognoses opgesteld worden. De klimaatkenners nemen een getal van vandaag en extrapoleren dat naar verwachte bevolkingsaantallen en klimaatomstandigheden in 2050. Maar hoe weten ze zo zeker hoe de wereld er over een halve eeuw uitziet? Ze mogen geredelijk veronderstellen dat veranderende klimaatomstandigheden meer mensen zullen dwingen huis en haard te verlaten, maar ze gaan voorbij aan lastig in te schatten factoren als politieke besluitvorming en menselijk aanpassingsvermogen.

Ze pakken de wereldkaart, kijken hoeveel mensen er leven in gebieden onder zeeniveau, nemen een voorspelling over de stijging van de zeespiegel en, hop, zoveel mensen zullen over een halve eeuw moeten vluchten voor het water. Zo zal het natuurlijk niet gaan. Neem China. Sommige kuststeden daar zijn feitelijk een halve meter lager komen te liggen, niet door zeespiegelstijging maar door afgravingen. Daar zijn nu beschermde en